

# Wszyscy potrzebujemy szczepień

---

**Szczepienia chroniące przed chorobami zakaźnymi ocaliły w ostatnich pięciu dekadach ponad 150 mln osób z różnych pokoleń<sup>[1]</sup>. Ratowały więc przed śmiercią sześć osób na minutę codziennie przez 50 lat. Właśnie dlatego są uważane za jedno z najważniejszych osiągnięć medycyny i powinny z nich korzystać osoby w każdym wieku<sup>[1]</sup>.**

Hasło „Szczepienia chronią wszystkie pokolenia” przyświeca w tym roku zarówno obchodom Światowego Tygodnia Szczepień<sup>[1]</sup>, który przypada w dniach 24–30 kwietnia, jak i Europejskiemu Tygodniowi Szczepień<sup>[2]</sup>, który obchodziliśmy od 19 do 25 kwietnia. W Polsce tegoroczne obchody koncentrują się walce z dezinformacją na temat szczepień, dlatego ich hasło przewodnie brzmi: „Nauka potwierdza bezpieczeństwo szczepionek”<sup>[3]</sup>.

Polska jest dowodem na sukces szczepień. W naszym kraju są one realizowane od ponad 60 lat w ramach Programu Szczepień Ochronnych, zwanym popularnie kalendarzem szczepień, i dzięki temu w znacznym stopniu ograniczyły lub wyeliminowały zachorowania na tak groźne choroby, jak: błonica, tężec, polio, odra, różyczka, wzw B, czy wywołane przez *Hemophilus influenzae* typu b<sup>[4]</sup>.

Według danych Głównego Inspektoratu Sanitarnego (GIS) z początku 2026 roku, stan zaszczepienia dzieci w Polsce utrzymuje się na wysokim poziomie, osiągając wskaźniki od 89% do 95% w skali kraju, co pozwala na osiągnięcie odporności zbiorowiskowej, która zapobiega szerzeniu się zachorowań i epidemiom.

Utrzymanie wysokiego stanu zaszczepienia populacji jest gwarantem ochrony przed powrotem **niektórych prawie zapomnianych chorób, jak błonica czy odra, i pojawienia się ich ognisk epidemicznych**. W przypadku niektórych chorób, takich jak odra czy krztusiec, wyszczepialność populacji musi się utrzymywać na poziomie 90–95 proc, aby podtrzymać odporność zbiorowiskową<sup>[4]</sup>.

Obecnie największy problem epidemiologiczny w naszym kraju stanowią choroby, które pojawiają się w sezonie infekcyjnym – tj. od października do kwietnia. Są to:

- grypa,
- infekcje RSV
- COVID-19<sup>[5]</sup>.

Przeciwko wirusom wywołującym te choroby można i warto się zaszczepić, co znacznie zmniejsza ryzyko powikłań.

Grypa co sezon wywołuje epidemie, które dotyczą znaczną część społeczeństwa. Na przykład w sezonie 2024/2025 **zachorowało na nią w Polsce ponad 2 miliony osób**<sup>[6]</sup>. Poziom wyszczepialności przeciwko grypie wciąż jest za niski i wynosi 6 proc. w ogólnej populacji, a w grupie najwyższego ryzyka – tj. wśród seniorów powyżej 65. roku życia – zaledwie 16 proc.<sup>[7]</sup>

Istotnym, choć niedocenianym wciąż zagrożeniem dla małych dzieci oraz osób starszych, z osłabioną odpornością i wielochorobowością **stanowi syncytialny wirus oddechowy (RSV)**. Występuje on powszechnie i atakuje układ oddechowy<sup>[8]</sup>.

Choroba jest najgroźniejsza dla:

- małych dzieci, poniżej pierwszego roku życia,
- osób w starszym wieku (już od 60. roku życia),
- a także dla osób z chorobami współistniejącymi<sup>[8]</sup>.

W tych grupach infekcja może mieć ciężki przebieg (ciężkie zapalenie oskrzeli i płuc) i wymagać pobytu w szpitalu, a nawet intubacji, by pomóc w oddychaniu<sup>[8]</sup>. **RSV może też zaostrzyć istniejące schorzenia i powodować groźne dla życia komplikacje, w tym zawały serca i udary mózgu<sup>[9]</sup>.**

Ponieważ nie ma skutecznej metody leczenia tej infekcji, osoby najbardziej nią zagrożone powinny, w zależności od wieku, otrzymać bądź bierną immunizację (małe dzieci), bądź szczepienia (zwłaszcza seniorzy, a także kobiety ciężarne<sup>[8],[10]</sup>). Obecnie dostępne są dwie szczepionki przeciw wirusowi RS, w tym jedna zawierająca adiuwant wzmacniający reakcję układu odporności na szczepienie<sup>[8]</sup>.

W Polsce osoby po 65. roku życia mogą się bezpłatnie zaszczepić przeciwko RSV, a osoby w wieku 60–64 lata mogą to zrobić z 50-procentową odpłatnością<sup>[8]</sup>.

Seniorzy nieuodpornieni na infekcje są narażeni na zachorowania i powikłania w większym stopniu niż dzieci, ze względu na znaczne pogorszenie sprawności układu immunologicznego oraz współwystępowanie różnych chorób przewlekłych<sup>[11],[12]</sup>. Dlatego zarówno NIZP PZH-PIB, jak i Polskie Towarzystwo Wakcynologii oraz Polskie Towarzystwo Medycyny Rodzinnej przygotowały kalendarze szczepień dla osób dorosłych, w tym dla seniorów. Wytyczne te są systematycznie aktualizowane<sup>[13],[14],[15]</sup>.

Zgodnie z zawartymi w nich zaleceniami, obok szczepień na grypę, RSV, COVID-19 czy pneumokoki, **osoby dorosłe, w tym seniorzy, powinny przyjmować przypominające dawki niektórych szczepionek, w tym przeciw błonicy, tężcowi i krztuścowi<sup>[12]</sup>.**

Wśród innych szczepień zalecanych osobom w wieku podeszłym istotne miejsce zajmuje szczepienie na półpasiec. Choroba ta jest wynikiem reaktywacji uśpionego, przewlekłego zakażenia wirusem ospy wietrznej i półpaśca (VZV)<sup>[16],[17]</sup>. Rozwija się po osłabieniu odporności i dotyczy głównie osób po 50. roku życia<sup>[16]</sup>. Nie jest to choroba łagodna, może powodować poważne powikłania, a nawet zagrozić życiu. Półpaścowi często towarzyszy dotkliwy ból, który może przybrać postać przewlekłą – tak zwanej neuralgii półpaścowej. Schorzenie może też mieć inne poważne powikłania<sup>[16]</sup>.

Dlatego specjaliści w dziedzinie chorób zakaźnych zalecają szczepienie na półpasiec osób od 50. roku życia oraz osób młodszych z różnymi chorobami współistniejącymi. Szczepionka

inaktywowana z adiuwantem przeciw półpaścowi jest wysoce skuteczna i zapewnia ochronę przez co najmniej 11 lat przy korzystnym profilu bezpieczeństwa<sup>[18]</sup>.

Szczepionka jest dostępna bezpłatnie w ramach refundacji osobom od 65 r. życia o zwiększonym ryzyku zachorowania na półpasiec (recepta Lista S). Dotyczy to m.in. osób z:

- cukrzycą,
- przewlekłymi chorobami płuc lub serca,
- zaburzeniami odporności.

Osoby od 18. roku życia, które mają wyższe ryzyko wystąpienia tej choroby, mogą się zaszczepić z 50-procentową odpłatnością<sup>[19]</sup>.

Niektóre patogeny nie powodują częstych infekcji, ale mimo to są bardzo groźne. Należą do nich dwoinki zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych, zwane również meningokokami (z łac. *Neisseria meningitidis*). Bakterie te mogą być przyczyną inwazyjnej choroby meningokokowej (IChM), która najczęściej ma postać zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych lub sepsy. **Ma ona często piorunujący przebieg – może doprowadzić do zgonu w ciągu 24 godzin, a jej diagnostyka jest niezwykle trudna**<sup>[20]</sup>.

Zakażenia meningokokowe występują na ogół sporadycznie – w Polsce jest to 100–200 przypadków rocznie, ale niekiedy mogą wywoływać ogniska epidemiczne lub epidemie<sup>[20]</sup>. Najczęściej chorują dzieci w wieku do 1. roku życia. Wiele przypadków choroby występuje też u dzieci w wieku do 5 lat oraz nastolatków i młodych dorosłych w wieku 16-21 lat<sup>[20]</sup>.

Ze względu na mało charakterystyczne objawy, takie jak osłabienie, gorączka, bóle stawowe i mięśniowe, pacjenci z IChM są diagnozowani bardzo późno. Gdy dojdzie do zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych pojawiają się:

- silny ból głowy,
- nudności, wymioty,
- sztywność karku,
- drgawki,
- światłowstręt,
- senność<sup>[20]</sup>.

Charakterystycznym symptomem, choć nie zawsze obecnym, jest tzw. wysypka wybroczynowa, tj. plamki na skórze całego ciała w postaci drobnych czerwonych punkcików, które nie bledną pod naciskiem (tzw. test szklanki)<sup>[20]</sup>.

U dzieci do 2. roku życia oprócz gorączki, braku apetytu, wymiotów, biegunki, pojawia się rozpaczliwy płacz lub kwilenie, senność lub drażliwość, odchylenie głowy do tyłu, osłupienie, pulsujące ciemniaczko u niemowląt, wybroczyny na skórze<sup>[21]</sup>.

IChM jest bardzo niebezpieczna. Rozwijająca się sepsa może prowadzić do niewydolności wielu narządów i zgonu. Śmiertelność związana z zakażeniami meningokokami wynosi około 10 proc., ale w przypadkach przebiegających pod postacią sepsy może sięgać od 20 proc. do nawet 70 proc.<sup>[21]</sup>

U części osób, które przebyły IChM, występują trwałe lub okresowe powikłania, w tym niedosłuch, uszkodzenia mózgu, padaczka, amputacje palców lub części kończyn, ubytki skóry i tkanki podskórnej wymagające przeszczepów oraz zaburzenia emocjonalne<sup>[21]</sup>.

Ze względu na trudności z wczesną diagnostyką, eksperci zalecają zabezpieczenie różnych grup wiekowych przed meningokokami poprzez szczepienia. Dane epidemiologiczne wskazują, że niemowlęta powinny być szczepione w pierwszej kolejności przeciw meningokokom grupy B. Ponadto, aby zapewnić jak najszerzą ochronę przed IChM zalecane jest również podanie szczepionki 4-składnikowej: przeciw grupom A, C, W135, Y<sup>[22]</sup>. W pozostałych grupach wiekowych – tj. u starszych dzieci, młodzieży, młodych dorosłych – należy również pamiętać o szczepieniach przeciw meningokokom grup B oraz A, C, W135 i Y<sup>[22]</sup>.

Szczepienia są nie tylko jednym z najskuteczniejszych i efektywnych kosztowo sposobów na zapobieganie chorobom zakaźnym oraz potencjalnym zgonom z tego powodu, ale też są bezpieczne. **Szczepionki są najdokładniej kontrolowanymi produktami leczniczymi obecnymi na rynku.** Bezpieczeństwo szczepionek jest potwierdzone rzetelnymi badaniami naukowymi prowadzonymi zgodnie z zasadami medycyny opartej na faktach (EBM). Przed dopuszczeniem do obrotu szczepionki przechodzą wieloetapowe badania niekliniczne i kliniczne oraz restrykcyjne wymagania w czasie rejestracji szczepionki ustalone przez niezależne instytucje. Proces wytwarzania szczepionek jest szczegółowo nadzorowany. W odróżnieniu od pozostałych leków, przed wprowadzeniem na rynek, każda seria szczepionki jest dodatkowo poddawana badaniom jakościowym przez niezależne od producenta państwowe laboratoria kontroli jakości. Prowadzony jest stały monitoring rodzaju i częstości niepożądanych odczynów poszczepiennych w ramach krajowych i międzynarodowych systemów nadzoru. Prowadzone są badania efektywności szczepionek w realnych warunkach realizowanych programów szczepień.  
<sup>[3, 23]</sup>.

Zaniechanie szczepień, opuszczanie dawek, może mieć bardzo dramatyczne skutki i powodować powrót chorób, które zostały już wyeliminowane w danym kraju<sup>[24]</sup>.

**Aby społeczeństwa mogły jak najlepiej wykorzystać dobrodziejstwo płynące ze szczepień, decydenci powinni wprowadzać jak najwięcej ułatwień logistycznych i finansowych oraz inwestować w edukację społeczeństwa i pracowników ochrony zdrowia.**

*Konsultacja tekstu:*

*dr hab. n. med. Ewa Augustynowicz, prof. NIZP PZH – PIB*

*Vaccinum Pro Publico Bono!*



Komunikat prasowy przygotowany przez *Stowarzyszenie Dziennikarze dla Zdrowia*, w związku z Europejskim Tygodniem Szczepień, kwiecień 2026.

---

## Referencje:

- <sup>1</sup> *World Immunization Week 2026: For every generation, vaccines work*, WHO, 2026. Publikacja online: [26.04.2026] <https://www.who.int/news-room/events/detail/2026/04/24/default-calendar/world-immunization-week-2026--for-every-generation--vaccines-work>.
- <sup>2</sup> *European Immunization Week 2026: For every generation, vaccines work*, European Centre for Disease Prevention and Control, 20.04.2026. Publikacja online: [26.04.2026] <https://www.ecdc.europa.eu/en/news-events/european-immunization-week-2026-every-generation-vaccines-work>.
- <sup>3</sup> Konferencja „Nauka potwierdza bezpieczeństwo szczepionek” zorganizowanej z okazji Europejskiego Tygodnia Szczepień przez NIZP-PZH-PIB, Warszawa 23.04.2026. Materiały dostępne online: [26.04.2026] <http://szczepienia.pzh.gov.pl/konferencja-nauka-potwierdza-bezpieczenstwo-szczepionek-z-okazji-europejskiego-tygodnia-szczepien/>.
- <sup>4</sup> B. Wojtyniak, A. Smaga (red.), *Sytuacja zdrowotna ludności polski i jej uwarunkowania 2025*, rozdział 8: *Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych w Polsce*, NIZP PZH-PIB, Warszawa 2025, s. 271-338. Publikacja także online: [26.04.2026] <https://www.pzh.gov.pl/raport-sytuacja-zdrowotna-ludnosci-polski-i-jej-uwarunkowania-2025/>.
- <sup>5</sup> *Sezonowe choroby zakaźne*, materiał Ministerstwa Zdrowia, 01.10.2025. Publikacja online: [26.04.2026] <https://pacjent.gov.pl/aktualnosc/sezonowe-choroby-zakazne>.
- <sup>6</sup> *Sezon grypowy 2025/2026*, PSSE w Warszawie. Publikacja online: [26.04.2026] <https://www.gov.pl/web/psse-warszawa/sezon-grypowy-20252026>.
- <sup>7</sup> *Czy sezon infekcyjny 2025/2026 był dla Polski przełomem w ochronie przed chorobami układu oddechowego?*, Ogólnopolski Program Zwalczania Chorób Infekcyjnych, 24.03.2026. Publikacja online: [26.04.2026] <https://opzci.pl/czy-sezon-infekcyjny-2025-2026-byl-dla-polski-przelomem-w-ochronie-przed-chorobami-ukladu-oddechowego/>.
- <sup>8</sup> *Szczepionka przeciw RSV*, NIZP PZH-PIB, 03.02.2026. Publikacja online: [26.04.2026] <https://szczepienia.pzh.gov.pl/szczepionki/rsv-2/>.
- <sup>9</sup> A. Hviid i in., *Open Cardiovascular Events 1 Year After Respiratory Syncytial Virus Infection in Adults*, JAMA Network Open 2025, 8(12). Publikacja online: [26.04.2026] <https://jamanetwork.com/journals/jamanetworkopen/fullarticle/2842457>.
- <sup>10</sup> *Szczepionka przeciw RSV*, NIZP PZH-PIB, 03.02.2026. Publikacja online: [26.04.2026] <https://szczepienia.pzh.gov.pl/szczepionki/rsv-2/>.
- <sup>11</sup> *Szczepienia osób starszych – Podsumowanie*, NIZP PZH-PIB, 25.06.2025. Publikacja online: [26.04.2026] <https://szczepienia.pzh.gov.pl/szczepienia-osob-starszych/>.
- <sup>12</sup> *Sytuacja osób starszych w Polsce w 2021 r.*, raport GUS, Warszawa i Białystok 2022. Dostępny także online: [stat.gov.pl/files/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/6002/2/4/1/sytuacja-osob-starszych-w-polsce-w-2021-r.pdf](http://stat.gov.pl/files/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/6002/2/4/1/sytuacja-osob-starszych-w-polsce-w-2021-r.pdf) [26.04.2026].
- <sup>13</sup> *Kalendarz Szczepień Dorosłych*, NIZP PZH-PIB, 05.01.2026. Publikacja online: [26.04.2026] <https://szczepienia.pzh.gov.pl/kalendarz-szczepien-doroslych/>.
- <sup>14</sup> *Kalendarze szczepień dorosłych*, Polskie Towarzystwo Wakcynologii, 19.02.2024. Publikacja online: [26.04.2026] <https://ptwakc.org.pl/szczepienia-doroslych/>.
- <sup>15</sup> *Kalendarz Szczepień Dorosłych 2025/2026*, Polskie Towarzystwo Medycyny Rodzinnej. Publikacja online: [26.04.2026] <https://ptmr.info.pl/materialy-edukacyjne/kalendarz-szczepien-doroslych-2025-2026/>.
- <sup>16</sup> *Półpasiec*, NIZP PZH-PIB, 25.02.2026. Publikacja online: [26.04.2026] <https://szczepienia.pzh.gov.pl/szczepionki/polpasiec/>.
- <sup>17</sup> E. Kuchar, *Ospa wietrzna u dorosłych*, MP.pl, 07.06.2017. Publikacja online: [26.04.2026] <https://www.mp.pl/pacjent/choroby-zakazne/choroby/zakazenia-wirusowe/165511.ospa-wietrzna-u-doroslych>.
- <sup>18</sup> *Szczepienia przeciw półpaścowi. Zalecenia grupy ekspertów polskich towarzystw naukowych – aktualizacja 2025*, Polskie Towarzystwo Wakcynologii, 27.11.2025. Publikacja online: [26.04.2026] <https://ptwakc.org.pl/2025/11/27/szczepienia-przeciw-polpascowi-zalecenia-grupy-ekspertow-polskich-towarzystw-naukowych-aktualizacja-2025/>.
- <sup>19</sup> *Półpasiec, Szczepionka przeciw półpaścowi*, NIZP PZH-PIB, 25.02.2026. Publikacja online: [26.04.2026] <https://szczepienia.pzh.gov.pl/szczepionki/polpasiec/?strona=6#jak-finansowane-sa-szczepionki-przeciw-polpascowi>.
- <sup>20</sup> *Szczepionka przeciw meningokokom*, NIZP PZH-PIB, 02.01.2026. Publikacja online: [26.04.2026] <https://szczepienia.pzh.gov.pl/szczepionki/meningokoki/?strona=2#czym-jest-zakazenie-meningokokowe>.

---

<sup>21</sup> *Szczepionka przeciw meningokokom – Jak zakażenie meningokokami przebiega u małych dzieci?*, NIZP PZH-PIB, 02.01.2026. Publikacja online: [26.04.2026] <https://szczepienia.pzh.gov.pl/szczepionki/meningokoki/?strona=3#jak-powazne-moga-byc-objawy-zakazenia-meningokokami>.

<sup>22</sup> *Szczepionka przeciw meningokokom – Jakie szczepionki przeciw meningokokom są dostępne w Polsce?*, NIZP PZH-PIB, 02.01.2026. Publikacja online: [26.04.2026] <https://szczepienia.pzh.gov.pl/szczepionki/meningokoki/?strona=7#szczepionki-przeciw-meningokokom-w-programie-szczepien-ochronnych>.

<sup>23</sup> *Vaccines and immunization: Vaccine safety*, WHO, 23.09.2025. Publikacja online: [26.04.2026] <https://www.who.int/news-room/questions-and-answers/item/vaccines-and-immunization-vaccine-safety>.

<sup>24</sup> A. Kłak i in., „Świat bez szczepień?”, publikacja w ramach projektu pt. *Budowanie zaufania do szczepień ochronnych z wykorzystaniem najnowszych narzędzi komunikacji i wpływu społecznego – MedFake*, NCBR, Warszawa 2023. Publikacja także online: [26.04.2026] <https://alergologia1.wum.edu.pl/sites/alergologia1.wum.edu.pl/files/swiat-bez-szczepien-ekran-solo.pdf>.